

SAVJETI VEZANI UZ ODRŽAVANJE NASTAVE NA DALJINU: ZA UČITELJE, NASTAVNIKE I RAZREDNIKE

U ovom dokumentu nalazi se nekoliko savjeta koji mogu pomoći učiteljima i nastavnicima u pripremanju i provođenju nastave na daljinu. Savjeti se temelje na iskustvima prikupljenima kroz istraživanje koje je CARNET provodio od ožujka do srpnja 2020. godine. U pripremanju i provođenju nastave na daljinu učitelji i nastavnici prvenstveno se trebaju voditi uputama Ministarstva znanosti i obrazovanja te ravnatelja škole.

SAVJETI ZA UČITELJE I NASTAVNIKE

Sudjelovanje u nastavi na daljinu zahtijeva od učenika veliku samodiscipliniranost, organizaciju vremena, samostalnost u radu, strpljivost i upornost, vještine koje djeca i mladi nemaju još dovoljno razvijene. Poželjno je poticanje i ohrabrivanje s vaše strane, pogotovo u slučaju duljeg trajanja rada u online okruženju jer tada dolazi do pada motivacije.

Struktura vremena i uvođenje pravila

- Pripremite raspored aktivnosti s jasno označenim rokovima i zahtjevima za svoj predmet. Ako je raspored stalno dostupan na jasno vidljivom i lako dostupnom mjestu u Vašoj virtualnoj učionici, učenici će se lakše snalaziti. Isto tako, planirajte vrijeme koje je potrebno učenicima za sudjelovanje u aktivnostima i izvršavanje zadataka.
- Vodite računa da se Vaš raspored uklapa u raspored utvrđen na razini škole ili razreda kako ne bi došlo do kolizije s drugim predmetima. Ako takav raspored ne postoji, preporuka je da se izradi.
- Planirajte vrijeme koje vam je potrebno za pripremu i izvođenje nastave, ali i za komunikaciju s učenicima, te praćenje njihovog rada, vodeći računa o organizaciji vlastite dostupnosti.
- Postavite jasna pravila o komunikaciji s učenicima i roditeljima. Najavite im u koje vrijeme tijekom dana ćete odgovarati na poruke, slati povratne informacije ili im biti videokonferencijski dostupni

ako je potrebno. Neograničena dostupnost veliki je izvor stresa za sve te može dovesti do izgaranja (eng. 'burnout') u radu i učenika, i učitelja i nastavnika.

Aktivnost učenika

- Promislite što za vaš predmet znači da učenik aktivno sudjeluje u nastavi na daljinu. Sama prijava prisustva putem like-a ili rečenice "Pročitao sam poruku" ne znači da učenik aktivno sudjeluje u nastavi. Razgovarajte i s drugim kolegama i pokušajte dogovoriti neka zajednička pravila vezano uz bilježenje aktivnosti učenika.
- Kako se učenici ne bi osjećali prepušteni samima sebi (u upoznavanju s novim gradivom, vježbanju, ponavljanju) koristite metode i tehnologije koje omogućuju veću aktivnost i suradnju učenika (istraživanje, snimanje filma, fotografiranje, izradu postera i prezentacija, problemsku nastavu, projektnu nastavu).
- Prikladno upravljajte količinom digitalnih alata, ali i količinom sadržaja i aktivnosti. Vodite računa da su učenici izloženi mnoštvu različitih alata, ali i količini sadržaja i drugim aktivnostima u drugim predmetima.
- Osvijestite važnost ravnoteže između sinkronih aktivnosti (koje zahtijevaju istodobno prisustvo Vas i učenika) i asinkronih. 'Obrnuta učionica' predstavlja primjer dobre prakse budući da se u njoj učenici samostalno pripremaju, a putem videokonferencije možete provesti zajedničku analizu i refleksiju. Dobar primjer je i uvođenje novog gradiva putem videokonferencije nakon koje učenici samostalno vježbaju u vrijeme kad njima odgovara. Nakon provedenog ispita znanja u videokonferenciji s učenicima analizirajte rezultate.
- Nastojte izbjeći monotoniju i korištenje istog načina rada kroz dulje vrijeme.

Prilagodba i organizacija sadržaja

- Pokušajte prilagoditi sadržaj online izvođenju: neki alati i metode prikladniji su za određenu vrstu ishoda i poticanje aktivnosti učenika (npr. aplikacije za snimanje zvuka korisne su za nastavu stranih jezika, dok su vizualni alati s interaktivnim mapama biti primjereni za zadatke iz geografije).
- Posebno obratite pažnju na prilagodbu gradiva i metoda učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama
- Koristite obrazovne sadržaje koji su primjenjivi za vaš predmet (primjerice CARNET-ove usluge - Edutorij, Meduza, e-Lektire, ali i druge dostupne izvore).
- Kako biste učenicima pomogli u organizaciji sadržaja, potaknite ih da pregledno uređuju datoteke (npr. da učenik ima datoteku za svaki predmet - ivan_horvat_geografija_7c).
- Učenici često moraju mijenjati i/ili dijeliti uređaje, stoga ih potaknite na izradu mapa sa svojim uradcima (portfolio), po mogućnosti u oblaku koji će im biti dostupan na različitim uređajima.

Suradnja u virtualnom okruženju i razvoj digitalnih kompetencija učitelja i nastavnika

- Koristite prednosti virtualnog okruženja za suradnju i povezivanje s kolegama u svrhu zajedničke izrade nastavnog gradiva, utvrđivanje korelacija i timsku nastavu.
- Oblikujte zajednicu prakse - povežite se s kolegama koji znaju više i učite od njih te pomozite kolegama koji znaju manje. Podijelite materijale koje ste sami izradili i iskoristite materijale koje kolge žele podijeliti s vama.
- Koristite virtualni prostor za objave tema, sadržaja i edukacija vezano za nastavu na daljinu, ali i za hibridnu nastavu i nastavu u učionici.
- Radi lakše organizacije rada, možete izraditi vlastiti repozitorij s materijalima u oblaku. Tu možete spremati datoteke s materijalima za pojedine razrede kao i datoteke u kojima ćete bilježiti podatke o učeničkim aktivnostima.

Podrška učenicima, praćenje njihovog rada i vrednovanje

- Važno je osvijestiti da nejednakost učenika više dolazi do izražaja u nastavi na daljinu nego u učionici. Nemaju svi učenici kod kuće radni kutak, kvalitetnu opremu, podršku roditelja i jednaku sposobnost sudjelovanja.
- Pokušajte im pružiti vrstu i količinu podrške koja im je potrebna (npr. učeniku koji nema adekvatan uređaj omogućite alternativne oblike pristupa ispitivanju).
- Dajte učenicima do znanja da ste otvoreni za njihova pitanja. Naglasite da ste spremni pomoći učenicima u učenju kao i u vrijeme redovne nastave.
- Najavite učenicima koje ćete aktivnosti pratiti (npr. izradu plakata, sudjelovanje u projektu, domaće zadaće, sudjelovanje u diskusiji, kratke testove samoprovjere itd.) i što ćete poduzeti ako ne budu aktivni.
- Organizirajte više različitih aktivnosti kroz koje ćete skupljati dokaze o učeničkoj aktivnosti. Pri tom iskoristite funkcionalnosti koje su integrirane u sustave za nastavu na daljinu, npr. forume za raspravu, alate za testiranje i praćenje napretka učenika, mogućnost pohrane datoteka u oblaku, videokonferencije, ugrađene kalendare za postavljanje rokova i podsjetnike.
- Napišite i objavite jasne upute o zadacima kao i kriterije pomoću kojih ćete vrednovati njihova postignuća. Možete dati učenicima primjer što očekujete u obliku djelića nečijeg uratka (anonimno).
- Pošaljite učenicima jasne i pravovremene povratne informacije o njihovom radu. Planirajte da će Vam biti potrebno vrijeme za formuliranje povratne informacije koja će učeniku biti korisna i koja će ga motivirati za daljnji rad.
- Potaknite učeničko samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje.
- Kod vrednovanja naučenoga (ocjenjivanja) primijenite one vrste zadataka u kojima je manja mogućnost prepisivanja i koji zahtijevaju primjenu naučenoga.

SAVJETI ZA RAZREDNIKE

- Provjerite imaju li svi vaši učenici uređaj i mrežu potrebnu za provođenje nastave na daljinu. Ako nemaju, obavijestite ravnatelja i stručnu službu.
- Osigurajte da su svi učenici svjesni pravila ponašanja na internetu vaše škole i da znaju gdje se ona nalaze.
- Ukoliko se nastava odvija na daljinu, uvedite povremene videokonferencijske susrete sa učenicima jer učenici imaju potrebu za komunikacijom uživo, ali i za strukturom.
- Primijetite li da je nekim učenicima potrebna dodatna podrška jer se nisu snašli u nastavi na daljinu ili se osjećaju izoliranima ili iz nekih drugih razloga, obavijestite stručnu službu kako bi im se mogla pružiti adekvatna podrška.
- Ako roditelji imaju mogućnost, organizirajte redovite roditeljske sastanke putem videokonferencijskih alata. Za roditeljske sastanke, možete koristiti alate koji ne zahtijevaju registraciju, nego se roditelji mogu spojiti putem poveznice koju ćete im poslati (Google Meet, npr.) čime ćete olakšati njihovo uključivanje i osigurati veće prisustvo roditelja.
- Upoznajte roditelje s pravilima vaše škole i potaknite ih da rade na razvijanju samostalnosti djeteta (dnevni raspored i struktura, samostalnost u učenju).